

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ УКРАЇНИ

СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

(назва факультету/підрозділу)

КАФЕДРА СОЦІАЛЬНИХ І ГУМАНІТАРНИХ ДИСЦИПЛІН

(назва кафедри)

**СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ІСТОРІЯ ТА КУЛЬТУРА УКРАЇНИ**

Обов'язкова професійна
за освітньо-професійною програмою «Туризм»
підготовки за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти
у галузі знань 24 «Сфера обслуговування»
за спеціальністю 242 «Туризм»

Рекомендовано кафедрою соціальних і
гуманітарних дисциплін на 2022- 2023
навчальний рік.

Протокол від «31» серпня 2022 року
№ 3

Силабус розроблений відповідно до Робочої програми навчальної
дисципліни «ІСТОРІЯ ТА КУЛЬТУРА УКРАЇНИ»

2022 рік

Загальна інформація про дисципліну

Анотація дисципліни

Знання отримані під час вивчення навчальної дисципліни «Історія та культура України» сприяють розвитку світоглядної культури у здобувачів вищої освіти, навчать майбутніх фахівців орієнтуватися в усіх питаннях розвитку культури України, вплинуть на формування у здобувачів особистісного погляду на українську культуру, прилучать до культурних надбань людства та національної культури України з позиції об'єктивності та конкретно-історичного підходу, розкриють зміст, спрямованість, особливості соціально-економічного політичного та культурного розвитку народу України на різних історичних етапах.

У результаті вивчення навчальної дисципліни «Історія та культура України» здобувач оволодіє культурою мислення, технологією освоєння соціального досвіду на рівні, необхідному для професійної діяльності та аналізувати питання історії, факти, проблеми та тенденції розвитку культури України в їх діалектичному взаємозв'язку.

Відмінною особливістю даного курсу є те, що здобувач набуватиме навички вільного спілкуватися із суб'єктами та об'єктами по проблемам історичного минулого України, навичками міжособистісної взаємодії та здатністю працювати як у команді, так і автономно.

Інформація про науково-педагогічного(них) працівника(ів)

Загальна інформація	Гонтаренко Людмила Олександрівна, доцент кафедри соціальних і гуманітарних дисциплін соціально-психологічного факультету, кандидат психологічних наук, доцент.
Контактна інформація	м. Харків, вул. Чернишевська, 94, кабінет № 416. Робочий номер телефону – 707-34-78
E-mail	lgontarenko910@gmail.com
Наукові інтереси	- історія пожежної безпеки, - гібридна та інформаційна війни, - діяльність відомчих індустріальних пожежних команд в УСРСР - штучний інтелект як технологія майбутнього на сучасному етапі розвитку суспільства - мобільне навчання, як доповнення до традиційного
Професійні здібності	- професійні знання і значний досвід роботи в студентських аудиторіях в процесі вивчення гуманітарних дисциплін;
Наукова діяльність за освітнім компонентом	1. Гонтаренко Л.О., Хорошев О.М. Історія України: конспект лекцій. – Х.: НУЦЗУ, 2014. – 68 с. 2. Історія та культура України: методичні вказівки з підготовки до семінарських занять та самостійної роботи

	<p>під час вивчення навчальної дисципліни циклу професійної підготовки (нормативна база). Для здобувачів вищої освіти, які навчаються на першому (бакал / Л. О. Гонтаренко, О. М. Хорошев,. – Х : НУЦЗУ, 2019 . – 26 с.</p> <p>3.Харламов М.І., Гонтаренко Л.О. Взаємовідносини НКВС УСРС та Українського військового округу (УВО) з питань пожежної безпеки у другій половині 1920-х років. Гілея: науковий вісник. Збірник наукових праць / Гол. ред. В.М. Вашкевич. – К.: Видавництво Гілея, 2018. – Вип.. 132 (5) – 396 .С. 54-57</p> <p>4.Харламов М.І., Гонтаренко Л.О. Діяльність пожежних промислових дружин у 1929-1934 роках в Україні. Гілея: науковий вісник. Збірник наукових праць / Гол. ред. В.М. Вашкевич. – К.: Видавництво Гілея, 2018. – Вип.. 134 (7) – 396 .С. 60-62</p> <p>5.Гонтаренко Л.О., Парфьонов Г.А. Мобільне навчання, кроки впровадження. Economic and social-focused issues of modern world conference proceedings of the international scientific conference october 24 – 25, 2018 Bratislava 2018, 424 с., с. 321-326</p> <p>6.Lyudmila O. Gontarenko, Viktoriya R. Tsokota, Glib A. Parfenov. Prospects and problems of mobile learning. Series of monographs Faculty of Architecture, Civil Engineering and Applied Arts Katowice School of Technology Monograph 19, 546 с., С. 200-208 SBN: 978-83-952000 - 1 - 4</p> <p>7.Гонтаренко Л.О., Парфьонов Г.А. Мобільне навчання як доповнення до традиційного. <i>Contemporary Problems of Improve Living Standards in a Globalized World. Volume of Scientific Papers. The Academy of Management and Administration in Opole</i>, 2018; ISBN 978-83-946765-1-3 (electronic edition); pp.770, illus., tabs., bibls.P. 528-532</p> <p>8.Гонтаренко Л.О., Цокота В.Р., Лебедева С.Ю., Парфьонов Г.А. Кроки до безпеки дітей у надзвичайних ситуаціях. Вісник НУЦЗ України. Серія: Державне управління./ Випуск 11 (2) 2019 – С.363-372</p> <p>9.Михайло Харламов, Ольга Цибулько, Людмила Гонтаренко Діяльність відомчих індустріальних пожежних команд в УСРС наприкінці 1920-х рр.. – першій половині 1930-х рр./Старожитності Лукомор'я, 2021 - №4(7) – С.161-171</p> <p>10.Maksym Iasechko, Mykhailo Kharlamov, Hanna Skrypchuk, Kateryna Fadyeyeva, Lyudmila Gontarenko, Oksana Sviatnaia. A inteligencia artificial como tecnologia do future no estagio do future no estagio atual de desen. Laplage em revista. v/ 7 n. Extra-D(2021): July/Aug. Universidade e ciencia: dialogos possiveis/ artigos. p. 391-397</p>
--	--

Час та місце проведення занять з дисципліни

Аудиторні заняття з навчальної дисципліни «Історія та культура України» проводяться згідно з затвердженим розкладом. Електронний варіант розкладу розміщено на сайті Університету

(<http://rozklad.nuczu.edu.ua/timeTable/group>).

Консультації з навчальної дисципліни проводяться протягом семестру щопонеділка з 16.00 до 17.00 в кабінеті № 416. В разі додаткової потреби здобувача вищої освіти в консультації її час погоджується з викладачем.

Метою вивчення дисципліни: аналізувати питання історії, факти, проблеми та тенденції розвитку культури України в їх діалектичному взаємозв'язку. Володіти культурою мислення, технологією освоєння соціального досвіду. Вільно володіти державною мовою у соціальній і професійній сферах; демонструвати культуру мислення та виявляти навички організації культурного діалогу.

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Форма здобуття освіти
	очна (денна)
Статус дисципліни	<i>обов'язкова загальна</i>
Рік підготовки	1 - й
Семестр	1 – 2-й
Обсяг дисципліни:	
- в кредитах ЄКТС	6,5
- кількість модулів	2
- загальна кількість годин	195
- лекції (годин)	40
- практичні заняття (годин)	-
- семінарські заняття (годин)	44
- лабораторні заняття (годин)	-
- курсовий проект (робота)	-
- інші види занять (годин)	-
- самостійна робота (годин)	111
- індивідуальні завдання (науково-дослідне) (годин)	-
- підсумковий контроль (диференційований залік, екзамен)	Диференційований залік, екзамен

Передумови для вивчення дисципліни

Передумовою для вивчення дисципліни є базові знання отримані у шкільному курсі історія України.

Результати навчання та компетентності з дисципліни

Відповідно до освітньої програми **Туризм**, вивчення навчальної дисципліни повинно забезпечити:

- досягнення здобувачами вищої освіти таких результатів навчання

Програмні результати навчання	ПР
- Знати, розуміти і вміти використовувати на практиці базові поняття з теорії туризму, організації туристичного процесу та туристичної діяльності суб'єктів ринку туристичних послуг, а також світоглядних та суміжних наук.	ПР02
-Проявляти повагу до індивідуального і культурного різноманіття.	ПР14
- Проявляти толерантність до альтернативних принципів та методів виконання професійних завдань.	ПР15
-Діяти у відповідності з принципами соціальної відповідальності та громадської свідомості.	ПР16
-Виявляти проблемні ситуації і пропонувати шляхи їх розв'язання.	ПР20
-Приймати обґрунтовані рішення та нести відповідальність за результати своєї професійної діяльності.	ПР21
-Професійно виконувати завдання в невизначених та екстремальних ситуаціях.	ПР22

- формування у здобувачів вищої освіти наступних компетентностей:

Програмні компетентності (загальні та професійні)	ЗК, ПК
- Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.	ЗК02

Програма навчальної дисципліни

Теми навчальної дисципліни:

МОДУЛЬ 1.

Тема 1.1. Вступ. Предмет, зміст та завдання курсу «Історія та культура України». Стародавня історія та культура України

Тема 1.2. Русь-Україна (Київська держава)

Тема 1.3. Політична роздробленість Київської держави. Королівство

Руське (Галицько-Волинська держава). Монгольська навала.

Тема 1.4. Українські землі у складі Литви та Польщі.

Тема 1.5. Становлення козацтва. Національно-визвольна війна. Українська козацька держава.

Тема 1.6. Правобережні та Лівобережні українські землі у другій половині XVIII ст.

МОДУЛЬ 2.

Тема 2.1. Українські землі у складі Росії та Австро-Угорщини у XIX - на поч. XX ст.

Тема 2.2. Українська революція.

Тема 2.3. Україна в 20-30-х роках XX ст.

Тема 2.4. Україна в роки Другої світової війни (1939-1945)

Тема 2.5. Україна в другій половині 40-х – першій половині 80-х років XX століття.

Тема 2.6. Поглиблення кризи тоталітаризму в СРСР. Розпад Радянського Союзу і відродження незалежності України (1985-1991)

Тема 2.7. Україна в умовах незалежності

Розподіл дисципліни у годинах за формами організації освітнього процесу та видами навчальних занять:

Назви модулів і тем	Очна (денна) форма навчання					
	Кількість годин					
	усього	у тому числі				
		лекцій	практичні (семінарські) заняття	лабораторні	самостійна робота	модульна контрольна робота
1 - й семестр						
Модуль 1.						
Тема 1.1. Вступ. Предмет, зміст та завдання курсу «Історія та культура України». Стародавня історія та культура України	16	4	4		8	
Тема 1.2. Русь-Україна (Київська держава)	16	2	4		10	
Тема 1.3. Політична роздробленість Київської держави. Галицько-Волинська держава. Монгольська навала	16	4	4		8	
Тема 1.4. Українські землі у складі Литви та Польщі	15	2	2		11	
Тема 1.5. Становлення козацтва. Національно-визвольна війна. Українська козацька держава	16	4	4		8	

Тема 1.6. Правобережні та Лівобережні українські землі у другій половині XVIII ст.	16	4	4	8	
Разом за модулем 1	95	20	22	53	
2 - й семестр					
Модуль 2					
Тема 2.1. Українські землі у складі Росії та Австро-Угорщини у XIX - на поч. XX ст.	16	4	4	8	
Тема 2.2. Українська революція	16	4	4	8	
Тема 2.3. Україна в 20-30-х роках XX ст.	12	2	2	8	
Тема 2.4. Україна в роки Другої світової війни (1939-1945).	12	2	2	8	
Тема 2.5. Україна в другій половині 40-х – першій половині 80-х років XX століття	14	2	2	10	
Тема 2.6. Поглиблення кризи тоталітаризму в СРСР. Розпад Радянського Союзу і відродження незалежності України (1985-1991)	16	4	4	8	
Тема 2.7 Україна в умовах незалежності	14	2	4	8	
Разом за модулем 2	100	20	22	58	
Разом	195	40	44	111	

Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
	Модуль 1	очна
1	Вступ. Предмет, зміст та завдання курсу «Історія та культура України». Стародавня історія та культура України	4
2	Русь-Україна (Київська держава)	4
3	Політична роздробленість Київської держави. Галицько-Волинська держава. Монгольська навала	4
4	Українські землі у складі Литви та Польщі	2
5	Становлення козацтва. Національно-визвольна війна. Українська козацька держава	4
6	Правобережні та Лівобережні українські землі у другій половині XVIII ст.	4
	Разом за 1 Модулем	22
	Модуль 2	
1	Українські землі у складі Росії та Австро-Угорщини у XIX – на 7т.7. XX 7т..	4
2	Українська революція	4
3	Україна в 20-30-х роках XX 7т..	2
4	Україна в роки Другої світової війни (1939-1945).	2
5	Україна в другій половині 40-х – першій половині 80-х років XX століття	2
6	Поглиблення кризи тоталітаризму в СРСР. Розпад Радянського Союзу і відродження незалежності України (1985-1991)	4
7	Україна в умовах незалежності	4
	Разом за 2 Модулем	22
	Разом	44

Теми практичних занять (не передбачені)

Теми лабораторних занять (не передбачені)

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
		очна
1	Вступ. Предмет, зміст та завдання курсу «Історія та культура України». Стародавня історія та культура України	8
2	Русь-Україна (Київська держава)	10
3	Політична роздробленість Київської держави. Галицько-Волинська держава. Монгольська навала	8
4	Українські землі у складі Литви та Польщі	11
5	Становлення козацтва. Національно-визвольна війна. Українська козацька держава	8
6	Правобережні та Лівобережні українські землі у другій половині XVIII ст.	8
7	Українські землі у складі Росії та Австро-Угорщини у XIX - на поч. XX ст.	8
8	Українська революція	8
9	Україна в 20-30-х роках XX ст.	8
10	Україна в роки Другої світової війни (1939-1945).	8
11	Україна в другій половині 40-х – першій половині 80-х років XX століття	10
12	Поглиблення кризи тоталітаризму в СРСР. Розпад Радянського Союзу і відродження незалежності України (1985-1991)	8
13	Україна в умовах незалежності	8
	Разом	111

Орієнтовна тематика індивідуальних завдань

1. Вплив християнської релігії на розвиток давньоруської культури.
2. Особливості розвитку музичного та театрального мистецтва Київської держави.
3. Українська література в другій половині XIII – XVII ст.
4. Місце Гетьманщини в міжнародних відносинах тогочасної Європи.
5. Останні гетьмани Лівобережжя: І. Скоропадський, П. Полуботок, Д. Апостол та їх спроби зберегти автономний устрій Гетьманщини.
6. Григорій Сковорода – філософ, поет, композитор, педагог-просвітитель, «український Сократ».
7. Українське козацьке бароко в архітектурі та живопису.
8. Поширення на українські землі російського та польського суспільних рухів на початку XIX століття.
9. Наслідки та значення подій Австрійської революції 1848 – 1849 років для західноукраїнських земель.
10. Історія утворення перших університетів Наддніпрянщини (Харківського та Київського).
11. Життя і діяльність українських просвітителів (І.П. Котляревського, В.В.Капніста, В.Н. Каразіна та інших за вибором студентів).
12. Особливості економічного розвитку Наддніпрянської України в кінці XIX – на початку XX ст. (процес монополізації промисловості, розвиток сільського господарства).
13. Українські підприємці-благодійники (за вибором студентів).
14. Розвиток українського театрального мистецтва XIX – на початку XX ст. «Театр корифеїв»
15. Український мистецький авангард початку XX ст.

16. Політичні процеси в Україні 20 - 30-х рр.: причини та наслідки для українського суспільства.
17. «Бойчукізм» - феномен українського мистецтва на початку ХХ ст.
18. Український культурний ренесанс 20 – 30-х рр. ХХ ст.
19. Партизанський рух на українських землях під час другої світової війни.
20. Розвиток української культури в роки війни.
21. Культура та духовне життя в Україні 50-80-х рр.
22. Політика гласності та вибух на Чорнобильській АЕС.
23. Зародження багатопартійності в Україні.
24. Українська економіка: проблеми та перспективи розвитку.
25. Нові тенденції в культурному житті України.

Засоби оцінювання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання є: екзамен, модульні контрольні роботи, реферати, есе, презентації результатів виконаних завдань та досліджень.

Оцінювання рівня освітніх досягнень здобувачів за освітніми компонентами, здійснюється за 100-бальною шкалою, що використовується в НУЦЗ України з переведенням в оцінку за рейтинговою шкалою - ЄКТС та в 4-бальну шкалу.

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти:

Оцінка за бальною шкалою елементів навчальної діяльності з дисципліни

Модуль 1

Елементи навчальної діяльності	Кількість балів	Кількість занять	Усього за семестр балів
Відвідування лекцій			
Робота на семінарському занятті	4	6	24
Модульні контрольні роботи	20	2	40
Диференційований залік			26
<i>Додаткові необов'язкові завдання та науково-дослідна діяльність здобувача вищої освіти</i>			<i>до 10</i>
Накопичувальний підсумок	100		

Модуль 2

Елементи навчальної діяльності	Кількість балів	Кількість занять	Усього за семестр балів
Відвідування лекцій			
Робота на семінарському занятті	4	6	24
Модульні контрольні роботи	20	2	40
<i>Додаткові необов'язкові завдання та науково-дослідна діяльність здобувача вищої освіти</i>			<i>до 6</i>
Складання екзамену (максимум)			30
Накопичувальний підсумок	100		

Шкали оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності за шкалою ВНЗ	Оцінка ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	
		екзамен	залік
90-100 (та вище з урахуванням обов'язкових завдань)	A	відмінно	зараховано
80-89	B	добре	
65-79	C		
55-64	D	задовільно	
50-54	E		
35-49	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано
1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	

Засоби провадження освітньої діяльності

При вивченні навчальної дисципліни здебільшого заняття проводяться в аудиторіях загального користування.

Для оцінки знань слухачів використовується поточний та підсумковий контроль. Поточний контроль здійснюється на кожному практичному занятті методом опитування та письмових творчих робіт. У процесі вивчення дисципліни слухачі виконують дві модульні контрольні роботи. Диференційований залік. Підсумкова форма контролю - екзамен.

Методичне забезпечення

Контрольні питання для проведення підсумкового контролю (модульний контроль, екзамен)

Модуль 1

1. Предмет, зміст та завдання курсу «Історія та культура України».
2. Література та джерела з курсу «Історія та культура України».
3. Дослов'янська культурна традиція на теренах України. Загальна характеристика етапів.
4. Трипільська культура. Основні етапи та особливості. Характерні ознаки декоративно-ужиткового мистецтва трипільців.
5. Кочові племена (кіммерійці, скіфи, сармати) на українських землях та їх культура.
6. Античні міста-держави північно-західного Причорномор'я та їх культурний розвиток.
7. Східнослов'янські племена і давні племінні союзи VI — IX ст.
8. Культура східних слов'ян. Релігійні вірування давніх слов'ян.
9. Передумови утворення Київської держави. Князювання князя Олега.
10. Характеристика князювання князів Ігоря та Святослава Ігоревича.
11. Характеристика правління княгині Ольги.
12. Князь Володимир та його правління. Введення християнства на Русі
13. Розквіт Русі-України за правління князя Ярослава.
14. Стародавня література періоду Київської держави. Особливості рукописної книги.
15. Мистецтво Київської держави: Характеристика фольклору, містобудування, живопису, музики та декоративно-ужиткового мистецтва.

16. Розвиток Галицько-Волинської держави та особливості його культурного розвитку.
17. Монгольська навала та її наслідки для слов'янських земель.
18. Південно-західні руські князівства за часів феодальної роздробленості. (XII - перша половина XIV ст.)
19. Специфіка та етапи захоплення українських земель Литовським князівством.
20. Особливості культурного розвитку українських земель у складі Великого князівства Литовського.
21. Захоплення Польщею, Угорщиною та Молдавським князівством українських земель.
22. Кревська унія та її вплив на розвиток українських земель
23. Економічний та соціокультурний розвиток українських земель у складі Польщі. Люблінська унія.
24. Антифеодальна боротьба українського народу та боротьба за національну незалежність у 15-16 столітті.
25. Релігійне життя в Україні. Роль католицизму в Україні в 15-16 ст. Причини та суть Берестейської унії.
26. Освіта на українських землях: братські школи, Острозька та Києво-Могилянська колегії (Академії).
27. Початок книгодрукування. Іван Федоров. Перші друкарні та видані книги в Україні.
28. Полемічна література: основні види, завдання та значення полемічної літератури в Україні.
29. Причини виникнення козацтва. Утворення військово-політичного устрою Запорізької Січі.
30. Козацька культура її особливості та характерні ознаки.
31. Тенденції розвитку живопису в Україні в період з середини XVI по XVIII ст.
32. Основні напрями розвитку та характеристика музики, театру, архітектури у період з середини XVI по XVII ст.
33. Визначення поняття бароко та його характерні риси. «Українське» бароко - спільне та особливе в порівнянні з надбаннями світового мистецтва.
34. Національно-визвольні змагання на українських землях (1648-1654 рр.).
35. Характеристика гетьманування Богдана Хмельницького.
36. Переяславська угода 1654 р. та її наслідки для України.
37. Гетьманування Івана Виговського.
38. Гетьманування Юрія Хмельницького.
39. Період «Руїни» на українських землях. «Чорна рада» 1663 р. та її значення для України.
40. Особливості реформаційного культурного руху в Україні.
41. Гетьманування Пилипа Орлика та значення його «Конституції».
42. Соціально-економічний розвиток України у другій половині XVII ст.
43. Україна у Північній війні. Гетьманування Івана Мазепи.
44. Характеристика системи освіти - на території Гетьманщини та Слобідської України (січові, монастирські, церковнопарафіяльні школи).
45. Створення Малоросійської колегії та її діяльність в Україні.
46. Гетьманування Кирила Розумовського.
47. Соціально-економічний та культурний розвиток України у другій половині XVIII ст.

Модуль 2

1. Створення, діяльність та значення Харківського університету у культурному розвитку українських земель.
2. Дворянський період національно-культурного відродження та його особливості (1780-1840 р.)
3. Декабристський рух на українських землях.

4. Діяльність просвітницького гуртка «Руська трійця» 1830-1837.
5. Польське повстання 1830-31рр. та Україна.
6. Народницький період національно-культурного відродження (1846-80 р).
7. Соціально-економічний розвиток українських земель у складі Російської імперії у першій половині XIX ст.
8. Соціально-економічний розвиток українських земель у складі Австро-Угорщини у 1 половині XIX ст.
9. Кирило-Мефодіївське товариство. М. Костомаров та його «Книга буття українського народу».
10. Відміна кріпосного права в Україні. Реформи 1860-1880 рр.
11. Валуєвський циркуляр 1863 р. та Ємський указ 1876 р. та їх значення для розвитку українського суспільства та культури.
12. «Громадівський рух» в Україні (60 —80-ті роки XIX ст.).
13. Національно визвольний рух в Україні наприкінці XIX ст.
14. Соціально-економічний розвиток українських земель у складі Російської імперії у другій половині XIX ст.
15. Соціально-економічний розвиток українських земель у складі Австро-Угорщини у другій половині XIX ст.
16. Реформи Йосипа II та їх вплив на розвиток західноукраїнських земель.
17. Виникнення політичних партій в Україні на початку XX століття.
18. Проаналізуйте соціально-економічний розвиток України на початку XX ст.
19. Модерністський період національно-культурного відродження та його характерні риси (1880-1914 р.)
20. Україна у першій світовій війні (1914-1918 р.)
21. Лютнева революція 1917 року та її наслідки для України.
22. Створення та діяльність Української Центральної ради. 1-2 універсали УЦР.
23. Жовтнева революція 1917 року та її наслідки для України.
24. Утворення Української Народної Республіки. Боротьба УНР з більшовиками.
25. Культурно-просвітна діяльність Української Центральної Ради.
26. Держава П. Скоропадського, її соціально-економічний і культурний розвиток.
27. Директорія УНР та її діяльність в Україні.
28. Громадянська війна в Україні (1918-1921 р.). Причини перемоги більшовиків.
29. Діяльність Н. Махно в Україні.
30. Політика «військового комунізму» в Україні.
31. Соціально-економічний та культурний розвиток УСРР у період нової економічної політики (1921-1927 р.)
32. Політика «коренізації» в Україні.
33. Діяльність Леся Курбаса та його театр «Березіль».
34. Політика індустріалізації в Україні.
35. Проведення політики «колективізації» та «розкуркулення» в УСРР.
36. Голодомор в Україні у 1932-1933 рр.
37. Сталінські репресії в Україні у 30-х рр. XX ст. «Розстріляне відродження».
38. Культура України у 1930-ті роки.
39. Приєднання Західної України до УРСР та політика «радянської» (1939-1941 р.)
40. Україна на першому етапі радянсько-німецької війни (1941-1942 р).
41. Встановлення окупаційного режиму та введення «Нового порядку» на українських землях..
42. Створення ОУН-УПА та її діяльність в Україні.
43. Радянський партизанський та підпільний рух в Україні (1941-1943 р.)
44. Визволення УРСР від німецько-фашистських окупантів (1943-1944 р.)
45. Розвиток української культури в роки II світової війни.

46. Процеси «реєвакації» та відновлення народного господарства у перші повоєнні роки.
47. Ліквідація повстанського руху в Західній Україні наприкінці 1940-х на початку 1950-х років.
48. Соціально-економічний розвиток України в роки «відлиги». Реформи М.С. Хрущова.
49. Лібералізація суспільного та культурного життя в роки правління М. Хрущова .
50. Політичний розвиток УРСР в період правління Л. Брежнєва.
51. Економічний розвиток України в період «застою».
52. Культурний розвиток України в період правління Л. Брежнєва.
53. Опозиційний рух в роки «застою». «Шістдесятники».
54. «Холодна війна» між СРСР та США та її наслідки для України.
55. Прихід до влади М.С. Горбачова та початок політики «перебудови».
56. Спроби подолання кризи в сільському господарстві.
57. Економічний розвиток УСРР в часи перебудови. Антиалкогольна компанія в Україні.
58. Зміни в суспільно-політичному та культурному житті. Політика «гласності».
59. Чорнобильська катастрофа та її наслідки.
60. Національно-політичний рух в Україні наприкінці 1980-х років. Створення перших політичних партій.
61. Розпад СРСР. Проголошення акту незалежності України.
62. Економічна криза в Україні у першій половині 1990-х років.
63. Зовнішня політика в Україні у 1990-х роках.
64. Діячі української культури в еміграції
65. Роль освіти та мистецтва у розбудові суверенної держави.
66. Основні тенденції розвитку сучасної культури.
67. Політичний розвиток України у 2000-х роках.
68. Соціально-економічний та культурний розвиток України у 2000-х роках.

Питання до диференційного заліку

1. Предмет та зміст курсу «Історія та культура України».
2. Завдання курсу «Історія та культура України».
3. Література та джерела з курсу «Історія та культура України».
4. Палеоліт. Етапи. Соціальні зміни.
5. Мезоліт Основні етапи та особливості. Характерні ознаки мистецтва
6. Неоліт. Основні етапи та особливості. Характерні ознаки мистецтва
7. Трипільська культура. Основні етапи та особливості. Характерні ознаки декоративно-ужиткового мистецтва трипільців.
8. Кочові племена кіммерійців на українських землях та їх культура.
9. Кочові племена скіфів на українських землях. Заняття та особливості їх культури.
10. Кочові племена сарматів на українських землях та їх культура.
11. Античні міста-держави північно-західного Причорномор'я та їх культурний розвиток.
12. Східнослов'янські племена і давні племінні союзи VI — IX ст.
13. Культура східних слов'ян. Релігійні вірування давніх слов'ян.
14. Передумови утворення Київської держави. Князювання князя Олега.
15. Характеристика князювання Ігоря та Святослава Ігоревича.
16. Характеристика правління княгині Ольги. Дипломатія та реформи.
17. Князь Володимир та його правління. Введення християнства на Київській Державі
18. Розквіт Русі-України за правління князя Ярослава.
19. Стародавня література періоду Київської держави. Особливості рукописної книги.

20. Мистецтво Київської держави: Характеристика фольклору, містобудування, живопису, музики та декоративно-ужиткового мистецтва.
21. Розвиток Галицько-Волинської держави та особливості його культурного розвитку.
22. Монгольська навала та її наслідки для слов'янських земель.
23. Південно-західні руські князівства за часів феодальної роздробленості. (XII - перша половина XIV ст.)
24. Специфіка та етапи захоплення українських земель Литовським князівством.
25. Особливості культурного розвитку українських земель у складі Великого князівства Литовського.
26. Захоплення Польщею, Угорщиною та Молдавським князівством українських земель.
27. Кревська унія та її вплив на розвиток українських земель
28. Економічний та соціокультурний розвиток українських земель у складі Польщі. Люблінська унія.
29. Антифеодальна боротьба українського народу та боротьба за національну незалежність у 15-16 столітті.
30. Релігійне життя в Україні. Роль католицизму в Україні в 15-16 ст. Причини та суть Берестейської унії.
31. Освіта на українських землях: братські школи, Острозька та Києво-Могилянська колегії (Академії).
32. Початок книгодрукування. Іван Федоров. Перші друкарні та видані книги в Україні.
33. Полемічна література: основні види, завдання та значення полемічної літератури в Україні.
34. Причини виникнення козацтва. Утворення військово-політичного устрою Запорізької Січі.
35. Козацька культура її особливості та характерні ознаки.
36. Тенденції розвитку живопису в Україні в період з середини XVI по XVIII ст.
37. Основні напрями розвитку та характеристика музики, театру, архітектури у період з середини XVI по XVII ст.
38. Визначення поняття бароко та його характерні риси. «Українське» бароко - спільне та особливе в порівнянні з надбаннями світового мистецтва.
39. Національно-визвольні змагання на українських землях (1648-1654 рр.).
40. Характеристика гетьманування Богдана Хмельницького.
41. Переяславська угода 1654 р. та її наслідки для України.
42. Гетьманування Івана Виговського.
43. Гетьманування Юрія Хмельницького.
44. Період «Руїни» на українських землях. «Чорна рада» 1663 р. та її значення для України.
45. Особливості реформаційного культурного руху в Україні.
46. Гетьманування Пилипа Орлика та значення його «Конституції».
47. Соціально-економічний розвиток України у другій половині XVII ст.
48. Україна у Північній війні. Гетьманування Івана Мазепи.
49. Характеристика системи освіти на території Гетьманщини та Слобідської України (січові, монастирські, церковнопарафіяльні школи).
50. Створення Малоросійської колегії та її діяльність в Україні.
51. Гетьманування Кирила Розумовського.

52. Соціально-економічний та культурний розвиток України у першій пол. XVIII ст.
53. Наступ на автономію українських земель.
54. Соціально-економічний та культурний розвиток України у другій пол. XVIII ст.

Питання до іспиту.

1. Предмет, зміст та завдання курсу «Історія та культура України».
2. Література та джерела з курсу «Історія та культура України».
3. Дослов'янська культурна традиція на теренах України. Загальна характеристика етапів.
4. Трипільська культура. Основні етапи та особливості. Характерні ознаки декоративно-ужиткового мистецтва трипільців.
5. Кочові племена (кіммерійці, скіфи, сармати) на українських землях та їх культура.
6. Античні міста-держави північно-західного Причорномор'я та їх культурний розвиток.
7. Східнослов'янські племена і давні племінні союзи VI — IX ст.
8. Культура східних слов'ян. Релігійні вірування давніх слов'ян.
9. Передумови утворення Київської держави. Князювання князя Олега.
10. Характеристика князювання князів Ігоря та Святослава Ігоревича.
11. Характеристика правління княгині Ольги.
12. Князь Володимир та його правління. Введення християнства в Київській державі.
13. Розквіт Русі-України за правління князя Ярослава.
14. Стародавня література періоду Київської держави. Особливості рукописної книги.
15. Мистецтво Русі-України: Характеристика фольклору, містобудування, живопису, музики та декоративно-ужиткового мистецтва.
16. Розвиток Галицько-Волинської держави та особливості його культурного розвитку.
17. Монгольська навала та її наслідки для слов'янських земель.
18. Південно-західні руські князівства за часів феодальної роздробленості (XII - перша половина XIV ст.)
19. Специфіка та етапи захоплення українських земель Литовським князівством.
20. Особливості культурного розвитку українських земель у складі Великого князівства Литовського.
21. Захоплення Польщею, Угорщиною та Молдавським князівством українських земель.
22. Кревська унія та її вплив на розвиток українських земель
23. Економічний та соціокультурний розвиток українських земель у складі Польщі. Люблінська унія.
24. Антифеодальна боротьба українського народу та боротьба за національну незалежність у 15-16 столітті.
25. Релігійне життя в Україні. Роль католицизму в Україні в 15-16 ст. Причини та суть Берестейської унії.
26. Освіта на українських землях: братські школи, Острозька та Києво-Могилянська колегії (Академії).
27. Початок книгодрукування. Іван Федоров. Перші друкарні та видані книги в Україні.
28. Полемічна література: основні види, завдання та значення полемічної літератури в Україні.
29. Причини виникнення козацтва. Утворення військово-політичного устрою Запорізької Січі.
30. Козацька культура її особливості та характерні ознаки.
31. Тенденції розвитку живопису в Україні в період з середини XVI по XVIII ст.
32. Основні напрями розвитку та характеристика музики, театру, архітектури у період з середини XVI по XVII ст.
33. Визначення поняття бароко та його характерні риси. «Українське» бароко - спільне та особливе в порівнянні з надбаннями світового мистецтва.
34. Національно-визвольні змагання на українських землях (1648-1654 рр.).

35. Характеристика гетьманування Богдана Хмельницького.
36. Переяславська угода 1654 р. та її наслідки для України.
37. Гетьманування Івана Виговського.
38. Гетьманування Юрія Хмельницького.
39. Період «Руїни» на українських землях. «Чорна рада» 1663 р. та її значення для України.
40. Особливості реформаційного культурного руху в Україні.
41. Гетьманування Пилипа Орлика та значення його «Конституції».
42. Соціально-економічний розвиток України у другій половині XVII ст.
43. Україна у Північній війні. Гетьманування Івана Мазепи.
44. Характеристика системи освіти - на території Гетьманщини та Слобідської України (січові, монастирські, церковнопарафіяльні школи).
45. Створення Малоросійської колегії та її діяльність в Україні.
46. Гетьманування Кирила Розумовського.
47. Соціально-економічний та культурний розвиток України у другій половині XVIII ст.
48. Політика Катерини II щодо України. Ліквідація Гетьманщини та Запорізької Січі.
49. «Енеїда» та «Історія русів», як визначні літературні пам'ятки української культури
50. Створення, діяльність та значення Харківського університету у культурному розвитку українських земель.
51. Дворянський період національно-культурного відродження та його особливості (1780-1840 р.)
52. Україна у війні з Францією (1812-1814 р.)
53. Декабристський рух на українських землях.
54. Діяльності «Товариства об'єднаних слов'ян» 1823-1825рр.
55. Діяльність просвітницького гуртка «Руська трійця» 1830-1837.
56. Народницький період національно-культурного відродження (1846-80 р.)
57. Соціально-економічний розвиток українських земель у складі Російської імперії у першій половині XIX ст.
58. Соціально-економічний розвиток українських земель у складі Австро-Угорщини у 1 половині XIX ст.
59. Кирило-Мефодіївське товариство. М. Костомаров та його «Книга буття українського народу».
60. Відміна кріпосного права в Україні. Реформи 1860-1880 рр.
61. Валуєвський циркуляр 1863 р. та Ємський указ 1876 р. та їх значення для розвитку українського суспільства та культури.
62. «Громадівський рух» в Україні (60—80-ті роки XIX ст.).
63. Національно визвольний рух в Україні наприкінці XIX ст.
64. Соціально-економічний розвиток українських земель у складі Російської імперії у другій половині XIX ст.
65. Соціально-економічний розвиток українських земель у складі Австро-Угорщини у другій половині XIX ст.
66. Реформи Йосипа II та їх вплив на розвиток західноукраїнських земель.
67. Виникнення політичних партій в Україні на початку XX століття.
68. Революція 1904-1905 р. в Україні.
69. Проаналізуйте соціально-економічний розвиток України на початку XX ст.
70. Модерністський період національно-культурного відродження та його характерні риси (1880-1914 р.)
71. Україна у першій світовій війні (1914-1918 р.)
72. Лютнева революція 1917 року та її наслідки для України.
73. Створення та діяльність Української Центральної ради. 1-2 універсали УЦР.
74. Жовтнева революція 1917 року та її наслідки для України.
75. Утворення Української Народної Республіки. Боротьба УНР з більшовиками.
76. Культурно-просвітна діяльність Української Центральної Ради.

77. Держава П. Скоропадського, її соціально-економічний і культурний розвиток.
78. Директорія УНР та її діяльність в Україні.
79. Громадянська війна в Україні (1918-1921 р.). Причини перемоги більшовиків.
80. Діяльність Н. Махно в Україні.
81. Політика «військового комунізму» в Україні.
82. Соціально-економічний та культурний розвиток УСРР у період нової економічної політики (1921-1927 р.)
83. Політика «коренізації» в Україні.
84. Діяльність Леся Курбаса та його театр «Березіль».
85. Політика індустріалізації в Україні.
86. Проведення політики «колективізації» та «розкуркулення» в УСРР.
87. Голодомор в Україні у 1932-1933 рр.
88. Сталінські репресії в Україні у 30-х рр. ХХ ст. «Розстріляне відродження».
89. Культура України у 1930-ті роки.
90. Приєднання Західної України до УРСР та політика «радянської» (1939-1941 р.)
91. Україна на першому етапі Великої Вітчизняної війни (1941-1942 р.)
92. Встановлення окупаційного режиму та введення «Нового порядку» на українських землях..
93. Створення ОУН-УПА та її діяльність в Україні.
94. Радянський партизанський та підпільний рух в Україні (1941-1943 р.)
95. Визволення УРСР від німецько-фашистських окупантів (1943-1944 р.)
96. Розвиток української культури в роки II світової війни.
97. Процеси «реєвакації» та відновлення народного господарства у перші повоєнні роки.
98. Ліквідація повстанського руху в Західній Україні к. 1940-х на поч. 1950-х років.
99. Соціально-економічний розвиток України в роки «відлиги». Реформи М.С. Хрущова.
100. Лібералізація суспільного та культурного життя в роки правління М. Хрущова
101. Політичний розвиток УРСР в період правління Л. Брежнєва.
102. Економічний розвиток України в період «застою».
103. Культурний розвиток України в період правління Л. Брежнєва.
104. Опозиційний рух в роки «застою». «Шістдесятники».
105. «Холодна війна» між СРСР та США та її наслідки для України.
106. Прихід до влади М.С. Горбачова та початок політики «перебудови».
107. Спроби подолання кризи в сільському господарстві.
108. Економічний розвиток УСРР в часи перебудови. Антиалкогольна компанія в Україні.
109. Зміни в суспільно-політичному та культурному житті. Політика «гласності».
110. Чорнобильська катастрофа та її наслідки.
111. Національно-політичний рух в Україні наприкінці 1980-х років. Створення перших політичних партій.
112. Розпад СРСР. Проголошення акту незалежності України.
113. Економічна криза в Україні у першій половині 1990-х років.
114. Зовнішня політика в Україні у 1990-х роках.
115. Діячі української культури в еміграції
116. Роль освіти та мистецтва у розбудові суверенної держави.
117. Основні тенденції розвитку сучасної культури.
118. Політичний розвиток України у 2000-х роках.
119. Соціально-економічний та культурний розвиток України у 2000-х роках.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Література

Базова

1. Багалій Д.І. Історія Слобідської України. – К.: Центр навчальної літератури, 2019. –

- 256 с.
2. Балушок В. Українська етнічна спільнота. Етногенез, історія, етніонімія. - Біла Церква, 2008. – 303 с.
  3. Бойко О.Д. Історія України. Підручник, 12-е вид, доп. / О.Д. Бойко – К.: ВЦ «Академія», 2021. – 640 с.
  4. Відейко М. Ю. Україна: від Трипілля до Антів. - К., 2008. – 279 с.
  5. Гонтаренко Л.О., Хорошев О.М. Історія України: конспект лекцій. – Х.: НУЦЗУ, 2014. – 68 с.
  6. Король В.Ю. Історія України: навч. посіб., 2-ге вид., доп. / В.Ю. Король – К. : ВЦ «Академія», 2008. – 496с.
  7. Історія та культура України: методичні вказівки з підготовки до семінарських занять та самостійної роботи під час вивчення навчальної дисципліни циклу професійної підготовки (нормативна база). Для здобувачів вищої освіти, які навчаються на першому (бакал.) / О. М. Хорошев, Л. О. Гонтаренко . – Х : НУЦЗУ, 2019 . – 26 с.
  8. Історія України. Методичні рекомендації до семінарських та практичних занять і самостійної роботи студентів // О.М. Хорошев. – Харків, ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2013. – 180с.
  9. Історія України: підручник // В.М. Литвин, - 3-тє допрац. та доповн. видав. – К.: Наукова думка, 2013. – 991 с.
  10. Історія України: підручник для студентів неісторичних спеціальностей вищих навчальних закладів // О.М. Бут, М.І. Бушин, Ю.І. Вовк. – Черкаси: ЧДТУ, 2016. – 644 с.
  11. Історія України: підручник // В.А. Качкан, В.М. Левандовський, О.Б. Величко. - 2-е вид. – К.: Всеукраїнське спеціалізоване видавництво «Медицина», 2018. – 360 с.
  12. Історія України: хрестоматія. – К.: Наукова думка, 2013. – 1056 с.
  13. Історія українського мистецтва. У 5-ти т. – К.: Інститут мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М.Т.Рильського НАН України. - Т.1. Мистецтво первісної доби та стародавнього світу, 2008. – 710 с.; Т.2. Мистецтво середніх віків, 2010. – 1296 с.; Т.3. Мистецтво другої пол. XIV – XVIII століть, 2011. – 1088 с.; Т.4. Мистецтво XIX століття, 2006. – 760 с.; Т.5. Мистецтво XX століття, 2007. – 1048 с.

Допоміжна

14. Антонович В.Б. Про козацькі часи на Україні. – К.: Дніпро, 1991. – 238 с.
15. Апанович О. Гетьмани України і кошові отамани Запорізької Січі. – К. Либідь, 1993. – 288 с.
16. Баран В.Д., Баран Я.В. Історичні витоки українського народу. – К.: Генеза, 2005. - 208 с.
17. Білас І. Репресивно-каральна система в Україні (1917-1953). Суспільно-політичний та історико-правовий аналіз. – К.: «Либідь» - Військо України, 1994. – 686 с.
18. Боплан Г.Л. Опис України. Пер. з фр. Я.І. Кравця, З.П. Борисюк. – К., 1990.
19. Борщак І. Мазепа, Орлик, Войнаровський - Львів: Червона калина, 1991. – 256 с.
20. Брайчевський М.Ю. Утвердження християнства на Русі. – К.: Наукова думка, 1988. – 264 с.
21. Володарі гетьманської булави: історичні портрети. – К.: Варта, 1995. – 557 с.
22. Гаврош О. Нескорена Карпатська Україна. – Тернопіль: Навчальна книга - Богдан, 2019. – 368 с.
23. Гай-Нижник П.П. УНР та ЗУНР: становлення органів влади і національне державотворення (1917-1920). – К.: Щек, 2010. – 304 с.
24. Історія та культура України // М.І. Бушин, О. Бут, О. Гуржій, С. Ховрич. – Черкаси, 2018. – 1158 с.
25. Історія України в особах IX-XVIII ст. - К.: Україна, 1993. – 395 с.
26. Історія України в особах XIX-XX ст. – К.: Україна, 1995. – 480 с.

27. Історія українського війська (від княжих часів до 20-х років ХХ століття). – Львів: Світ, 1992. – 702 с.
28. Колективізація і голод на Україні 1929-1933. Збірник документів і матеріалів. — К.: Наукова думка, 1992. – 736 с.
29. Костомаров М. Історія України в життєписах визначніших її діячів. – К.: НБУ ім. Ярослава Мудрого, 2015. – 493 с.
30. Крип'якевич І. Історія України. – Львів: Світ, 1992. – 519 с.
31. Лазарович М.В. Історія України: навчальний посібник. – К.: Знання, 2013. – 685 с.
32. Листи українських гетьманів // Уклад Д.Журавльов. – Х.: Фоліо, 2012. – 224 с.
33. Литвин М.Р. Проект «Україна». Галичина в Українській революції 1917-1921. – Львів, 2015. – 380 с.
34. Маланюк Є.Ф. Нариси з історії нашої культури. – К.: АТ «Обереги», 1992. – 80 с.
35. Мишко С. Нариси ранньої історії Руси-України. – К.: Центр навчальної літератури, 2019. – 228 с.
36. Мицик Ю. Іван Виговський.. – Х.: Фоліо, 2010. – 120 с.
37. Петровський М. Історія України в документах і матеріалах. Київська Русь і феодальні князівства XII – XIII ст. – К.: Центр навчальної літератури. 2019. – 310 с.
38. Сергійчук В.І. Національна символіка України. – К.: Веселка, 1992. - 109 с.
39. Сергійчук В.І. Симон Петлюра і єврейство. – К.: КНУ ім. Тараса Шевченка. Центр українознавства, 2006. – 147 с.
40. Слюсаренко А.Г., Томенко М.В. Історія української конституції. - К.: Право, 1997. - 443 с.
41. Таїрова-Яковлева Т. Коліївщина: великі ілюзії. – К.: Кліо, 2019. – 256 с.
42. Танцюра В.І. Політична історія України: навчальний посібник. – К.: Академвидав, 2008. – 552 с.
43. Хорошев О.М. Історія України. Методичні рекомендації до семінарських та практичних занять і самостійної роботи студентів. – Х.: ХНУ ім. В.Н.Каразіна, 2013. – 190с.
44. Храбан І.А. Система європейської безпеки і напрямки воєнно-політичної інтеграції України до її структур. – К.: Варта, 2005. – 544 с.
45. Шаповал Ю.І. Петро Шелест. – Х.: Фоліо, 2013. – 127 с.
46. Шаповал Ю.І. Україна 20-50-х років: сторінки ненаписаної історії. - К.: Наукова думка, 1993. – 350 с.
47. Шаповал Ю.І. УПА: сторінки історії. – К.: Знання, 2007. – 92 с.
48. Яворницький Д. Історія запорізьких козаків. У 3-х томах. – К.: Центр навчальної літератури, 2019. - Т.1. – 580 с.; Т.2. 1471 – 1686 роки. – 560 с.; Т.3. 1686 – 1734 роки. – 558 с.

Інформаційні ресурси

1. Офіційний сайт НУЦЗУ <https://nuczu.edu.ua/ukr/>. Режим доступу: <http://psi.nuczu.edu.ua/uk/navchalnyi-kontent-dlia-dystantsiinoho-navchannia>
2. <http://www.social.org.ua/>
3. <http://www.filosof.com.ua>

Розробник(и):

(підпис)

Людмила Гонтаренко
(Власне ім'я ПРІЗВИЩЕ)